

5774

Torah from Around the World

Rabbi Jisjmaël zegt: Wees soepel met je meerderen, en geduldig met een jongere, en ontvang iedereen met vreugde.

Pirké Avot 3:12 [Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 24 mei 2014 / 24 ijar 5774: Bemidbar, Bemidbar / Numeri 1:1 – 4:20

Tanach: blz. 261 - 270

Haftara : Jesaja 43:21 – 44:23

Tanach: blz. 874 - 876

Commentaar: Howard Cooper, directeur Spirituele Ontwikkeling van de Finchley Reform Synagoge in Londen, Groot-Brittannië

Vertaling: Sera Spanier

[Het Engelse origineel](#)

Leren leven in de woestijn

„Op de eerste dag van de tweede maand, in het tweede jaar na het vertrek van de Jisraëlieten uit Egypte, richtte de Eeuwige zich in de Sinaïwoestijn tot Mosjé. Hij sprak tegen hem in de ontmoetingstent en zei: `Houd onder heel Jisraël een telling van alle weerbare mannen van twintig jaar en ouder. Tel hen hoofdelijk en schrijf hen met naam en toenaam in (...)’.” (Bemidbar 1-1).

Zo begint het: de wisselvallige en rusteloze omzwervingen, het uiterst moeilijke wachten op zekerheid die nog niet is verwerkelijkt, maanden die langzaam jaren worden, jaren die tot decennia vormen, hoop die vervliegt, bitterheid die de ziel verplettert; dat alles vanwege de vermoeiende reis naar de in het vooruitzicht gestelde droom - een beloofd land! - een droom die altijd net achter de horizon ligt, en die pas werkelijkheid wordt op een tijd die God hiervoor heeft bepaald. Ondertussen verouderen onze lichamen in de hete zon en schreeuwen onze kinderen het 's nachts uit.

Het nobele drama van de wonderbaarlijke ontsnapping is voorbij. De Openbaring heeft plaatsgevonden en is weer voorbij, de echte reis begint. De Wolk en het Vuur roepen dagelijks de herinnering eraan op, maar de lange wachttijd dooft het wonder uit. Het voedsel dat iedere morgen verschijnt is een pikant mysterie, maar het wordt zo gewoon dat de smaakpapillen afstompt raken. De beloofde melk en honing die in onze mond zouden vloeien, zijn uitgebleven, en nu zijn onze tanden afgesleten, is onze tong kurkdroog, en happen we naar adem door het stof, onzeker over wat ons te wachten staat. Nu is er slechts de wildernis, en alles speelt zich voortdurend af in het nu.

Hoe lang gaat deze wildernis duren? We weten het niet, we kunnen het niet weten, we zullen het nooit weten. We kunnen het beste beginnen met wat we weten, of denken te weten: getallen. De tekst houdt ons dat onophoudelijk voor; het onderliggende ritme is deel van de voorbereiding op de gevechten die gaan komen: „de eerste dag ... de tweede maand ... het tweede jaar ...”. Zwervend in de tijd zoeken we veiligheid door vast te houden aan een chronologie, op basis van het ritme van de zon en de maan; we zoeken steun tegen de angst voor een toekomst die altijd buiten onze controle blijft. We zoeken veiligheid door te tellen en door door te tellen: „van alle weerbare mannen van twintig jaar en ouder die in staat zijn om wapens te dragen.”(Bemidbar 1:3)

De volkstelling die een generatie later wordt gehouden, en waarbij de strijdkrachten bij elkaar worden geroepen voordat het volk de Jordaan oversteekt (Bemidbar 26), is een afspiegeling van de volkstelling die aan het begin van de lange mars is gehouden. Het boek Bemidbar staat vol met lijsten en genealogieën: lijsten van de stammen, hun leiders, hun offers, hun marsorders, hun aantallen - feiten en cijfers om aan vast te houden als de verwarring over de reis toeneemt, met ieder jaar dat voorbij gaat, en de generatie die in slavernij werd geboren en zoveel hoop had na hun bevrijding, steeds ouder wordt en langzaam sterft zonder hun doel te hebben bereikt. En steeds zijn ze zich aan het voorbereiden op komende gevechten, op de mentale gevechten en op de gevechten die het lichaam verwonden; angstig door de oorlogen die al uitgevochten zijn. (Onze grootste angst: dat de toekomst altijd op het verleden zal lijken).

Iedereen werd geteld, iedereen had zijn plaats, zijn stam, zijn rol, iedereen was ingedeeld in het geordende weefsel van de groep die door de wildernis trok naar dat Beloofde Land. Alle getallen gaven een soort zekerheid, de illusie dat men binnen de groep van de 'Kinderen Israëls' zijn plek heeft: men gaat ervan uit dat men veilig is, als deel van een volk, als deel van een gemeenschap, met een bestemming en een toekomst.

Echter, de realiteit was, dat je iedere ochtend bij het wakker worden, werd geconfronteerd met de woestijn, met de onbekende wildernis vóór je, en overal om je heen, hier en nu. De orde is slechts de oppervlakte, daaronder bevindt zich een generatie die zich verloren weet en verward en erg bang. „Breng ons terug,” eisen ze: het verleden was veiliger. „Leid ons verder,” roepen ze, „weg van hier, weg van hier.”

Het boek Bemidbar is niets ontziend in zijn beschrijving van een volk dat gedesillusioneerd is, rebels, angstig – in oorlog met degenen die hen omringen en met zichzelf. Temidden van de orde en de zekerheid, die worden gerepresenteerd door de getallen en de lijsten, temidden van de rationele, logische, kalme en geruststellende details, horen we het tegenovergestelde: chaos, boosheid, angst, want niets is op zijn plaats, niets valt te begrijpen, niets is zeker.

Bemidbar legt onze fantasieën over controle bloot, en onze diepste wens dat we veiligheid kunnen ontlenen aan dat wat we kunnen tellen, kwantificeren en meten. We hebben een huisnummer, bankrekeningnummer, telefoonnummer, een kieskaartnummer, een burgerservicenummer - we zijn ingebed in het complexe weefsel van maatschappijen die alleen optimaal kunnen functioneren als zij nummers kunnen gebruiken om ons bestaan te structureren (en wij staan dit toe).

We vrezen dat we voor de staat eerder een nummer zijn dan een mens. Auschwitz zette dat proces niet in gang; het liet ons slechts de, tot onmenselijkheid leidende consequentie zien van de bezetenheid van de Moderniteit om de inherente chaos van het bestaan met systemen

te lijf te gaan. Daartegenover stelt de Tora, vanuit een intuïtief weten, dat we leven en dromen in een ander soort werkelijkheid, een onbepaalde, onstabiele, menselijke werkelijkheid, waarin voortdurend sprake is van de breekbaarheid en onzekerheid die kenmerkend zijn voor de zwerftocht door de woestijn. De drama van het familieleven, de geheime passies van het hart, de pijn en vreugde van het geestelijke en het lichamelijke leven, de innerlijke werelden die nooit kunnen worden gereguleerd – dat alles weerstaat de pogingen om het mysterie van ons bestaan te reduceren tot de genetische samenstelling, de chemische componenten, de biologische data ervan.

Onder de geordende oppervlakte van het boek Bemidbar bevindt zich een volk, verloren, verward, ronddwalend. In de wildernis zijn betekenis, teleurstelling en de angst voelen, die horen bij een reis waarvan de betekenis verborgen is, sterker nog, waarvan we niet eens weten of hij een betekenis heeft. In de wildernis zijn betekenis, de grauwheid en de handvochtigheid van onze bestemming onder ogen zien en het hoofd bieden. Voor de ziel is het buitengewoon vreeswekkend om niet te weten waar de dagreis zal eindigen, laat staan de reis van een heel leven.

En toch. De Eeuwige sprak midden in de wildernis, in een gebied dat aan niemand toebehoort en tegelijkertijd aan iedereen toebehoort. In déze wildernis vindt de Openbaring plaats. In déze wildernis zien we dat de omzwervingen een richting hebben, een doel, en dat is groter dan wij.

De Openbaring vindt plaats. Een lichtflits. Een moment van inzicht. Een stem van binnen. Misschien slechts een fluistering, een fluistering van begrip, een zucht. En dan: de stilte. Weer. De wildernis. Weer. We danken God ervoor. Steeds weer wildernis: veertig jaar lang, vandaag, altijd. We zijn Bemidbar: in de wildernis.